

ENTREVISTA

Quen vén ser ese Maquieiro contra o que Vde. loita, cos seus versos?

-Non o sei, iso teno que resolver o lector. Se aos lectores se lle dan os enigmas resoltos e mais as solucións... pérdese a base e corremos o risco de que, dentro de cen anos, non poida aparecer outro Maquieiro porque xa estaba resolto de antes.

-Na obra fai unha revisión, en clave poética, do século XX. Neste senso, un dos versos de “Contra Maquieiro” di: “Esto non é unha crónica, é bile”. Hai nestas palabras algo de impotencia ao ver como transcorre o tempo?

-Non, en absoluto. Eu penso que nós fixemos o que tivemos que facer, e os outros fixeron o que tiñan que facer. Pero a miña impresión é que, sendo, o XX, o século no que os dereitos humanos e mais a vida humana chegaron a ser tan profundamente valorados, foi tamén o século no que o capitalismo impediu esa valoración e destruíuna mesmo.

-Fai Vde. unha invocación á Razón para loitar contra Maquieiro, pero eu quería preguntarlle se...

-Cando un periodista di “pero”, un entrevistado ten que botar man ao revólver... Di, di “pero”...

-... “Pero” quería preguntarlle se non pensa que a Razón, a ciencia, os dereitos humanos, están secuestrados por Maquieiro, quen lles cambia o sentido orixinal.

-A resposta é que si.

-“Non hai épica capaz de todo isto”. Despois de toda a morte e o sufrimento do século XX, é difícil cantalo en clave de epopea?

-Unha epopea con matiz elexíaco. Morreu moito inocente. Eu creo que, neste poema meu, en realidade eu non canto aos meus heroes, nin aos revolucionarios que morreron, nin ás vítimas do meu partido ou ás da causa da emancipación humana. Canto, sobre todo, ás vítimas sen nome, sen epitafio, sen memoria.

-Cre que é imprescindible, polo tanto, facer ese exercicio de defensa da memoria histórica, nun tempo de revisionismos, mesmo inmorais, sobre, por exemplo, a Guerra Civil española ou o Holocausto?

-Tamén a resposta é si. Os xudeus, en xeral, pero moi especialmente os sionistas, levan décadas combatendo pola memoria do seu Holocausto. Eu non sei por que eles o poden levar adiante e os galegos e os españois non podemos facer o mesmo co noso Holocausto... Dimo ti: por que non o podemos facer?

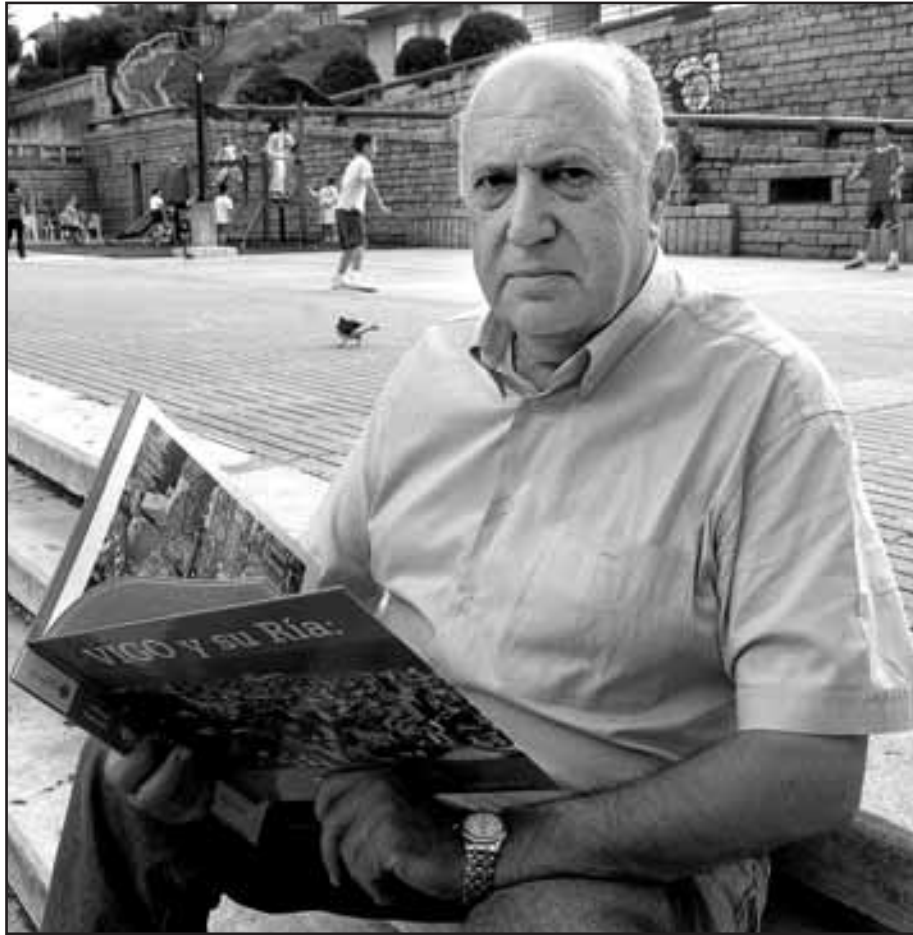
-Haberá que facelo agora...

-Estase facendo. Nunca se deixou de facer. O que acontece é que nos pactos pola reforma política -pactos nos que non me sinto implicado, porque os nacionalistas galegos non participamos neles- estableceuse un punto, nunca escrito, de que non hai que ter memoria. A memoria é boa, excelente. Está en Freud, non o digo eu. Hai que rememorar para salvarse.

-En “Profecía de Taramundi”, o Ferreiro Lombardía fala de facer unha Nova Alianza para seguir loitando contra Maquieiro. Quen tería que integrar esa Nova Alianza?

-Hai un par de días, Hugo Chávez sinalou, con toda claridade, cal era esa nova alianza. Dixo que o Foro de Porto Alegre tiña que converterse nunha internacional socialista... outra vez.

-Pasaron once anos dende a publicación de “Estirpe” e trinta dende “Con pólvora e magnolias”. Como evoluiu a voz poética de Méndez Ferrín nestas tres décadas?

RICARDO GROBAS

Xosé Luis Méndez Ferrín

“A literatura galega é un territorio nacional liberado”

Tras once anos de silencio, a voz poética de X. L. Méndez Ferrín volve facerse presente en Contra Maquieiro (Edicións Xerais), obra na que canta “ás vítimas sen nome, sen epitafio, sen memoria”

NATALIA ÁLVAREZ

-Pois con meandros, con idas e con voltas. A miña voz poética desaparece durante longuísimos períodos e, de súpeto, faise presente sen eu buscala. Non son zahorí, non vou buscar onde están as augas subterráneas. Son elas as que veñen á superficie e me indican por onde teño que ir.

-Nas súas “Conversas” con Xosé Manuel del Caño, afirma que “o peor inimigo dun escritor é a vaidade”. Como loita Vde. contra ela, cando o proponen como candidato para o Nobel de Literatura ou cando os editores galegos o elixen autor do ano?

-Síntome con moita vergoña e moi agradecido.

-Pasoulle pola cabeza algunha vez que lle podían conceder o Nobel?

-Se o pensase, sería unha fantasía. É como as grandes fantasías sexuais, irrealizables e absolutamente privadas. De todos os xeitos, non se lle pode dar un premio Nobel a ninguén, non a min, que aquí non estou sendo humilde, senón a ninguén que non escriba nunha das linguas internacionalmente recoñecidas. Pensa que pa-

ra que un chinés recibise un premio Nobel tiveron que pasar case cen anos. Io fai pensar que a Academia Sueca, que é moi culta, sen dúbida, non está preparada, e é imposible que o estea, para recoller toda a realidade lingüística do mundo. Creo que en todas as linguas existen grandes escritores, pero nin ti nin eu seríamos capaces de dicir, por exemplo, o nome dun escritor en aymara. Polo tanto, na mente dun académico sueco non hai ningún escritor que escriba nunha lingua chamada galego.

-Permítame agora caer no tópico e preguntarlle pola súa opinión acerca do presente da literatura galega.

-Véxoa nunha situación excelente. Xa dixen en máis dunha ocasión que a literatura galega, dende o século XIX, está moi por diante, non digo do pobo, en absoluto, pero si dos estamentos que dominan o pobo. No século XIX, Rosalía, Pondal e Curros estaban, evidentemente, por riba de Bugallal, Montero Ríos e os políticos galegos que andaban por Madrid. E a literatura galega, hoxe, está a anos luz en valores do que representa Rajoy, por poñer un caso. E por iso a literatura galega non pode esquecer nunca, e probablemente os escritores e lectores en galego

o saiban, que é un territorio nacional liberado. Agora o que temos que facer é liberar o territorio real.

-Preocúpalle máis a lingua?

-Non separo a lingua da literatura. Para min é o mesmo, xa que a literatura é unha forma de expresión superior da lingua, á que a salvou da súa descomposición e desaparición. Neste momento non estaríamos ti e mais eu falando en galego se non houbese Rosalía. Galicia non se someteu na medida en que non se someteu a súa lingua, que resistiu. E a literatura é o territorio privilexiado da resistencia. Por iso a lingua literaria é o inimigo contra o que queren combater. “Como escribides nun galego inventado?”, din. Claro! Se a lingua literaria é unha lingua inventada. “Como vos atrevedes a escribir ensaio? En todo caso, falade como a xente”. Pero a xente en Valladolid non fala como Azorín.

-Podemos afirmar, entón, que grazas a Rosalía, a Curros, a Pondal... hoxe podemos ler ensaio en galego, ciencia en galego...

-Sen dúbida. E hoxe o galego é unha lingua que se está a perder, pero que pode recuperarse.

-É pesimista?

-Non son nin pesimista nin optimista. Depende de nós. O hebreu perdeuse como lingua oral no cautiverio de Babilonia e o sionismo converteuno nunha lingua viva. Esas cousas poden ocorrer. Eu coñecín o vasco cando o falaban menos de quininetas mil persoas, e ademais con vergoña, e hoxe o vasco está recuperado, e recuperado para sempre, probablemente. E o mesmo pode acontecer co galego. O que pasa é que ten que haber unha vontade política de querer facelo, que ata o de agora non a houbou.

-E agora haina?

-Creo, realmente, que segue sen habela.

-En “Conversas” non deixa “títere con cabeza...”

-Ese foi Don Quixote, no capítulo en que bateu contra os tipos que facían marionetas e, confundindo a realidade cos seus soños esquizofrénicos, comezou a cortarlles a cabeza aos monicreces. Iso é non deixar títere con cabeza. Eu coído que ataco a personaxes e ideas reais.

-O que lle quería preguntar era se, nun tempo no que hai moitísimos conservadores cun pasado comunista, maoísta,... é difícil non desviarse da liña ideolóxica que se ten seguido toda a vida?

-Non, ao contrario; é sentirse un privilexiado. Sempre existiron persoas que son, como se di en castelán, “hambrones”, pícaros, xente que vai de amo en amo, como o Lazariello. Pois que lles vaia bonito.

-“Detesto España. Todo o mal que me fixeron, culturalmente e educacionalmente, vai unido a España”. Non cre que esa España que lle fixo tanto mal xa non é a actual?

-É a actual, é a pasada e é todas. España, para min, vai unida absolutamente a todo o que eu detesto: os mitos, o Cid, os Reis Católicos, a masacre do pobo xudeu, a conquista e destrución das culturas americanas, o catolicismo... Polo tanto, eu non lle teño afecto a España. Sei que hai unha idea de España diferente, que é a republicana, á que eu respeto, pero esa está vencida. Cando vexo unha bandeira española republicana, sinto respecto, porque baixo ela morreron as xentes miñas, as que eu quero. Pero cando vexo a bicolour sinto, realmente, repulsión. Odio absoluto. Pero, en fin, esas son cuestións de bile, e a bile é irracional.